

ADHD

Uppmärksamhetsstörning/hyperaktivitet eller ADHD (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder) är en funktionsnedsättning som innebär svårigheter att koncentrera sig och/eller reglera sin aktivitetsnivå och hämma sina impulser. ADHD har neurobiologisk grund och påverkar hjärnans sätt att bearbeta information och att reglera beteende. ADHD förekommer ofta tillsammans med andra utvecklingsrelaterade eller psykiatriska tillstånd.

SYM TOM

ADHD kan ge symtom inom ouppmärksamhet och/eller överaktivitet och impulsivitet. Eftersom tillståndet är utvecklingsrelaterat varierar symtomen med åldern. Hos yngre barn är överaktiviteten ofta tydligast, medan ouppmärksamheten dominerar hos de flesta från och med skoltiden och framåt tillsammans med planeringssvårigheter och impulsivitet. Hos äldre barn, ungdomar och vuxna kan överaktiviteten kvarstå men ta sig andra uttryck, som rastlöshet och bristande tålamod. Symtomen kan också variera beroende på sammanhanget som personen befinner sig i. Ouppmärksamhet vid ADHD kan visa sig genom att personen har bristande tålamod och uthållighet, svårighet att följa instruktioner och reagera på direkt tilltal samt svårt att organisera sina uppgifter och aktiviteter. Överaktivitet och impulsivitet vid ADHD kan visa sig genom att personen har svårt att sitta still. Hos ungdomar och vuxna kan detta istället visa sig som en rastlöshetskänsla. ADHD kan yttra sig på olika sätt hos olika individer men också på olika sätt hos samma individ under olika åldrar.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Det är vanligen svårt att komma fram till att ett barn har ADHD före fyra års ålder. Symtomen måste dock ha visat sig före 12 års ålder. För att ställa diagnos krävs en allsidig bedömning av ett team av läkare, psykolog och andra yrkesgrupper. I dagsläget är den vanligaste och mest vetenskapligt underbyggda behandlingen vid ADHD centralstimulantia eller annan medicinering i kombination med olika former av psykosociala eller beteendearbetade insatser. Målet med de psykosociala och beteendearbetade insatserna är dels att utbilda föräldrar och andra viktiga personer i barnets omgivning och dels att träna barnet på olika saker. Målet vid medicinering är att lindra de symtom som stör funktionen och utveckling. Stöd och hjälpmedel kan vara till stor nytta. Specialpedagogiska insatser är ofta nödvändiga i skolan.

FORSKNING

En lång rad studier har visat på avvikelser i hjärnans aktivitet i specifika områden hos personer med ADHD. Nyare forskning, bland annat med hjälp av olika hjärnabbildningstekniker, tyder också starkt på att många av symtomen vid ADHD hänger ihop med kommunikationen mellan hjärnans olika delar. Studier har visat att ADHD har en stark ärftlig komponent, men även olika miljömässiga faktorer har betydelse. Trots det starka ärftliga inslaget har jakten på specifika ADHD-gener ännu inte gett några svar. Bland miljöfaktorerna har låg födelsevikt lyfts fram som riskfaktor samt att ha varit utsatt för miljögifter, infektioner eller alkohol under graviditeten.

VISSTE DU ATT

- ADHD har neurobiologisk grund och påverkar hjärnans sätt att bearbeta information och att reglera beteende.
- ADHD kännetecknas av svårigheter med uppmärksamhet, impuls kontroll och överaktivitet. Symtomen kan förekomma var för sig eller i kombination med varandra.
- ADHD förekommer hos ungefär fem procent av barnen och tre till fyra procent av vuxna och är därmed den vanligaste utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningen.
- ADHD är omkring dubbelt så vanligt hos pojkar som hos flickor.